YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

9 päivänä lokakuuta 2008 *

Asiassa C-404/07,

jossa on kyse EU 35 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Fővárosi Bíróság (Unkari) on esittänyt 6.7.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.8.2007, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jonka on pannut vireille

György Katz

ja jossa vastaajana on

István Roland Sós,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari), J. Klučka, P. Lindh ja A. Arabadjiev,

* Oikeudenkäyntikieli: unkari.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 19.6.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Katz, edustajanaan ügyvéd L. Kiss,

– Sós, edustajanaan ügyvéd L. Helmeczy,

– Unkarin hallitus, asiamiehinään J. Fazekas, R. Somssich ja K. Szíjjártó,

– Itävallan hallitus, asiamiehenään E. Riedl,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Troosters ja B. Simon,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.7.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15.3.2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS (EYVL L 82, s. 1; jäljempänä puitepäätös) 2 ja 3 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa Katz asianomistajana ajaa toissijaisen syyteoikeutensa nojalla Sósia vastaan syytettä petoksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin oikeus

3 Puitepäätöksen johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden olisi lähennettävä lainsäädäntöjään siten, että rikosten uhreille tarjottavan suojan korkean tason tavoite saavutetaan riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa uhrit ovat.”

4 Puitepäätöksen 1 artiklan mukaan tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan

”a) ’uhrilla’ luonnollista henkilöä, joka on kärsinyt vahinkoa, mukaan lukien fyysinen tai henkinen vaurio, henkinen kärsimys tai taloudelliset menetykset sellaisista teoista tai laiminlyönneistä, jotka ovat vastoin jäsenvaltion rikoslakia;

– –”

5 Puitepäätöksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Kunkin jäsenvaltion on annettava uhreille todellinen ja asianmukainen asema rikosoikeudellisessa järjestelmässään. Jäsenvaltion on jatkettava ponnisteluja sen varmistamiseksi, että uhria kohdellaan hänen ihmisarvoaan asianmukaisesti kunnioittaen oikeudenkäynnin aikana ja että uhrin oikeudet ja oikeutetut edut tunnustetaan, erityisesti rikosoikeudenkäynnin osalta.

2. Kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että erityisen haavoittuvaiset uhrit voivat saada olosuhteitaan parhaiten vastaavaa erityiskohtelua.”

6 Puitepäätöksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on taattava uhrille mahdollisuus tulla kuulluksi oikeudenkäynnin aikana sekä mahdollisuus toimittaa todisteita.

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sen viranomaiset kuulustelevat uhria ainoastaan rikosoikeudenkäynnin kannalta tarpeellisessa määrin.”

7 Puitepäätöksen 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joilla minimoidaan mahdollisuuksien mukaan kaikki tiedonvälityksen ongelmat, joita uhrilla toimiessaan todistajana tai asianosaisena oikeudenkäynnissä voi olla kyseisen rikosoikeudenkäynnin keskeisten tapahtumien ymmärtämisessä tai niihin osallistumisessa, vastaavalla tavoin kuin se toteuttaa tällaiset toimenpiteet vastaajan osalta.”

8 Puitepäätöksen 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on sovellettavien kansallisten säännösten mukaisesti annettava uhrille, joka on asianosainen tai todistaja, mahdollisuus saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut perustellusta osallistumisestaan rikosoikeudenkäyntiin.”

9 Euroopan unionin virallisessa lehdessä 14.12.2005 julkaistun ilmoituksen, joka koskee Ranskan tasavallan ja Unkarin tasavallan julistuksia, joilla ne hyväksyvät Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklassa tarkoitetuista säädöksistä (EUVL L 327, s. 19), mukaan Unkarin tasavalta on antanut EU 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, jolla se on hyväksynyt Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ratkaisuja EU 35 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti.

10 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle koskevasta julistuksesta 15.5.2003 tehdystä Unkarin hallituksen päätöksestä (kormányhatározat) 2088/2003 (V. 15.) kuitenkin ilmenee, että ”Unkarin tasavalta julistaa EU

35 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksyvänsä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan EU 35 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti”.

11 Euroopan unionin virallisessa lehdessä 14.3.2008 julkaistusta ilmoituksesta, joka koskee Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Unkarin tasavallan julistuksia, joilla ne hyväksyvät Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklassa tarkoitetuista säädöksistä (EUVL L 70, s. 23), ilmenee, että Unkarin tasavalta on peruuttanut aiemman julistuksensa ja ”on julistanut hyväksyvänsä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 35 artiklan 2 kohdan ja 3 kohdan b alakohdan mukaisen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan”.

Kansallinen säännöstö

12 Rikosoikeudenkäynnistä vuonna 1998 annetun lain nro XIX (Büntetőeljárásról szóló 1998 évi XIX. törvény) 28 §:n 7 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa säädetyin edellytyksin virallinen syyttäjä nostaa syytteen ja ajaa sitä tuomioistuimessa, paitsi kun on kyse asianomistajan syyteoikeuteen tai asianomistajan toissijaiseen syyteoikeuteen perustuvasta syytteestä, tai päättää saattaa asian sovittelumenettelyyn, lykätä syytteen ajamista taikka jättää osittain syytteen nostamatta. Virallinen syyttäjä voi peruuttaa syytteen tai muuttaa sitä. Se voi tutkia oikeudenkäyntiaineiston tuomioistuinkäsittelyn aikana. Sillä on toimivalta esittää vaatimuksia kunkin sellaisen menettelyssä esitetyn kysymyksen osalta, joka on tuomioistuimen ratkaistavana.”

13 Saman lain 31 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Rikosoikeudenkäynnissä ei voi toimia virallisen syyttäjän tavoin

– –

b) asian käsittelyyn – – uhrina, syytettä syyteoikeutensa nojalla ajavana asianomistajana, syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla ajavana asianomistajana, yksityisoikeudellisen vaatimuksen esittäjänä, ilmiantajana tai näiden edustajana osallistuva tai osallistunut henkilö tai tähän sidoksissa oleva henkilö

c) asian käsittelyyn todistajana tai asiantuntijana taikka erikoisasiantuntijana osallistuva tai osallistunut henkilö

– –”

14 Kyseisen lain 51 §:n 1 momentissa uhrilla tarkoitetaan henkilöä, jonka oikeuksia tai oikeutettuja etuja on rikoksella loukattu tai vaarannettu. Saman pykälän 2 momentin mukaan uhrilla on oikeus

”a) olla läsnä asian käsittelyssä ja perehtyä itseään koskeviin oikeudenkäyntiasiakirjoihin, ellei tässä laissa toisin säädetä

b) esittää vaatimuksia ja huomautuksia kaikissa asian käsittelyn vaiheissa

c) saada tuomioistuimelta, viralliselta syyttäjältä ja esitutkintaviranomaiselta selvitys rikosprosessuaalisista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan

d) hakea muutosta tässä laissa säädetyissä tapauksissa”.

15 Vuonna 1998 annetun lain nro XIX 53 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Uhri voi tässä laissa säädetyissä tapauksissa ajaa syytettä asianomistajana toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, jos

a) virallinen syyttäjä tai esitutkintaviranomainen on pitänyt ilmiantoa perusteettomana tai on päättänyt esitutkinnan

b) virallinen syyttäjä on osittain jättänyt syytteen nostamatta

c) virallinen syyttäjä on peruuttanut syytteen

d) virallinen syyttäjä on esitutkinnan perusteella katsonut, ettei asiassa ole kyse virallisen syytteen alaisesta rikoksesta, ja on siksi jättänyt syytteen nostamatta tai on asianomistajan syyteoikeutensa nojalla vireille panemassa asiassa määrätyn esitutkinnan perusteella päättänyt olla nostamatta syytettä

e) virallinen syyttäjä on peruuttanut syytteen asian käsittelyn aikana katsottuaan, ettei rikos kuulu virallisen syytteen alaisuuteen."

16 Kyseisen lain 236 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Ellei tässä laissa toisin säädetä, syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla ajava asianomistaja käyttää oikeudenkäynnissä viralliselle syyttäjälle kuuluvia oikeuksia, mukaan lukien oikeus vaatia sellaisten pakkokeinojen määräämistä, jotka merkitsevät syytetyn vapauden riistämistä tai rajoittamista. Syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla ajava asianomistaja ei voi vaatia syytetyllä olevan vanhempainvastuun poistamista."

17 Saman lain 343 §:n 5 momentissa säädetään seuraavaa:

"Syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla ajava asianomistaja ei voi laajentaa syytettä."

Tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymys

18 Katz väittää rikosasiassa, jonka hän on pannut vireille Fővárosi Bíróság -nimisessä tuomioistuimessa Budapestissä asianomistajana toissijaisen syyteoikeutensa nojalla Sósia vastaan, että tämä on tehnyt Unkarin rikoslain (Büntető törvénykönyv) 318 §:n 1 momentissa tarkoitettuja petoksia ja aiheuttanut Katzille tämän pykälän 6 momentin a kohdassa tarkoitetun erityisen vakavan vahingon. Kyseinen asia pantiin vireille sen jälkeen, kun virallinen syyttäjä oli samassa asiassa päättänyt esitutkinnan.

19 Syyte, jonka asianomistaja nostaa toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, on Unkarin rikosprosessioikeudessa säädetty erityinen tapa panna rikosasia vireille. Virallisen syyttäjän nostaman syytteen lisäksi Unkarin oikeudessa annetaan tiettyjen vähäisten rikosten uhrille mahdollisuus syytteen nostamiseen ja ajamiseen: kyse on asianomistajan syyteoikeuteen perustuvasta syytteestä (”magánvád”). Syyte, joka perustuu asianomistajan toissijaiseen syyteoikeuteen (”pótmagánvád”) ja josta on kyse pääasiassa, on syytteen nostamisen kolmas tapa, jonka avulla rikoksen uhri voi ajaa syytettä virallisen syyttäjän asemesta erityisesti silloin, kun tämä on päättänyt esitutkinnan. Asianomistajan syyteoikeuteen tai asianomistajan toissijaiseen syyteoikeuteen perustuvaa syytettä ei pidä sekoittaa rikosasiassa esitettävään yksityisoikeudelliseen vaatimukseen.

20 Katz on vaatinut Fővárosi Bíróságissa, että koska hän on uhri, hänet on voitava haastaa kuultavaksi todistajana kyseessä olevassa asiassa, jonka hän on pannut vireille asianomistajana toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, mutta Fővárosi Bíróság, joka lausui tällaisen näytön esittämisestä, hylkäsi vaatimuksen ja päätti tämän osalta asian käsittelyn.

21 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa esittämissään suullisissa lausumissa Katz on katsonut, että se, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kieltäytynyt kuulemasta todistajana uhria, joka on myös syytteen ajaja, on vastoin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteita, jotka vahvistetaan Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetussa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus). Katz on väittänyt lisäksi, että hänelle aiheutui jo esitutkinnassa

vahinkoa siitä, että esitutkintaviranomainen ei noudattanut velvollisuuttaan selvittää tosiseikat, kun juuri se, että laissa on säädetty asianomistajan toissijaisesta syyteoikeudesta, antaa mahdollisuuden korjata tällainen tilanne, jotta henkilökohtaisesti paikalle tulevan uhrin todistajanlausunnon ansiosta voitaisiin selvittää totuus ja uhri voisi saada korvausta vahingostaan. Katzin mukaan päinvastaisessa tapauksessa uhri on syytettyyn nähden epäedullisemmassa asemassa.

22 Kyseinen tuomioistuin päätti myöhemmin 6.7.2007 pitämässään istunnossa esitutkinnan aloittamisesta uudelleen. Se katsoi, että vaikka vuonna 1998 annetun lain nro XIX 236 §:ssä poiketaan kiellosta, jonka mukaan syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla ajava asianomistaja ei voi toimia virallisen syyttäjän tavoin, missään saman lain säännöksessä ei poiketa kyseisen lain 31 §:n 1 momentissa säädetystä kiellosta, jonka mukaan todistaja ei voi toimia virallisen syyttäjän tavoin. Fővárosi Bíróság päättelee tästä, että asianomistajaa, joka ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, ei voida kuulla todistajana tällaisessa rikosoikeudenkäynnissä. Kyseisessä laissa on asianomistajan syyteoikeuteen perustuvasta menettelystä nimenomainen säännös, jonka mukaan asianomistajaa, joka ajaa syytettä syyteoikeutensa nojalla, voidaan kuulla todistajana. Vaikka asianomistajan syyteoikeuteen perustuva menettely ja asianomistajan toissijaiseen syyteoikeuteen perustuva menettely ovat varmasti samankaltaisia, näihin kahteen erilliseen menettelyyn ei kuitenkaan voida soveltaa samoja sääntöjä, kun tällaisesta soveltamisesta ei ole säädetty.

23 Fővárosi Bíróságin mukaan Unkarin lainsäätäjä on itsekin todennut, että asianomistajan toissijainen syyteoikeus on merkittävä väline, jolla voidaan lieventää oikeuslaitoksen toimimattomuudesta aiheutuvia haittoja. Ei ole myöskään epäilystäkään siitä, että tällainen lakisääteinen instituutio edellyttää, että uhrille annetaan todellinen mahdollisuus saada sitovassa menettelyssä tuomioistuimen antama ratkaisu. Tähän tulokseen voisi kuitenkin olla vaikea ja jopa mahdoton päästä, jos uhrilla, joka ajaa syytettä asianomistajana toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, ei olisi mahdollisuutta tulla kuulluksi todistajana ja jos uhri itse ei voisi omalla todistajanlausunnollaan esittää todisteita, vaikka useimmiten juuri uhri tuntee tosiseikat, jotka on näytettävä toteen.

24 On kuitenkin sen mukaan myös todettava, että käyttäessään viralliselle syyttäjälle annettua toimivaltaa asianomistajalla, joka ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, on melko huomattavia oikeuksia. Hänellä on vaatimusten esittämistä koskevan

toimivaltansa perusteella mahdollisuus toimittaa todisteita. Hänellä on samoin oikeus esittää huomautuksia.

25 Fővárosi Bíróság kysyy, miten on tulkittava puitepäätöksen 2 artiklaa, jonka mukaan uhrille on annettava ”todellinen ja asianmukainen” asema, ja puitepäätöksen 3 artiklaa, jonka mukaan uhrille on taattava ”mahdollisuus tulla kuulluksi oikeudenkäynnin aikana sekä mahdollisuus toimittaa todisteita”, ja onko tähän sisällytettävä se, että kansallisella tuomioistuimella on mahdollisuus kuulla todistajana rikoksen uhria asiassa, jossa asianomistaja ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla.

26 Tässä tilanteessa Fővárosi Bíróság, joka antaa ratkaisun ensimmäisenä oikeusasteena, on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko – – puitepäätöksen – – 2 ja 3 artiklaa tulkittava siten, että kansalliselle tuomioistuimelle on taattava mahdollisuus kuulla todistajana rikoksen uhria myös asiassa, jossa asianomistaja ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla?”

Tutkittavaksi ottaminen

27 Kuten tämän tuomion 10 kohdasta ilmenee, Unkarin tasavalta on 15.5.2003 tehdyllä hallituksen päätöksellä 2088/2003 julistanut hyväksyvänsä yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa ratkaisuja EU 35 artiklassa tarkoitettujen säädösten pätevyydestä ja tulkinnasta kyseisen artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti. On varmaa, että tämä ennakkoratkaisupyyntö on esitetty kyseisen julistuksen mukaisesti, joten Fővárosi

Bíróság kuuluu tuomioistuimiin, joilla on toimivalta saattaa asia yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi EU 35 artiklan nojalla.

28 Unkarin hallitus katsoo, että ennakkoratkaisupyyntö on kuitenkin jätettävä tutkimatta, koska se on hypoteettinen. Fővárosi Bíróság toteaa virheellisesti, että Unkarin oikeuden mukaan ei ole mahdollista, että asianomistajaa, joka ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, kuullaan todistajana rikosoikeudenkäynnissä. Argumenttinsa tueksi kyseinen hallitus vetoaa erityisesti Legfelsöbb Bíróságin (ylimmän oikeusasteen tuomioistuin) rikosasioiden jaoston 14.5.2007 antamaan lausuntoon nro 4/2007, jonka mukaan ”rikosoikeudenkäynnissä ei ole oikeudellista estettä sille, että uhria, joka ajaa syytettä asianomistajana toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, kuullaan todistajana”. Myöskään Katzin mukaan ei ole epäilystäkään, että Unkarin oikeudessa sallitaan, että syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla ajavaa asianomistajaa kuullaan todistajana rikosoikeudenkäynnissä.

29 On palautettava mieleen, että EU 46 artiklan b alakohdan mukaan EY:n perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa ja tämän toimivallan käyttämistä ja joihin EY 234 artikla kuuluu, sovelletaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston määräyksiin EU 35 artiklassa määrätyin edellytyksin. Tästä seuraa, että EY 234 artiklan mukaista järjestelmää voidaan soveltaa yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan antaa ennakkoratkaisuja EU 35 artiklan nojalla, jollei tämän viimeksi mainitun artiklan mukaisista edellytyksistä muuta johdu (ks. erityisesti asia C-296/08 PPU, Santesteban Goicoechea, tuomio 12.8.2008, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, Kok. 2008, s. I-6307).

30 Kuten EY 234 artiklassa, EU 35 artiklassakin edellytyksenä ennakkoratkaisupyynnön esittämiselle yhteisöjen tuomioistuimelle on, että kansallinen tuomioistuin ”katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen”, joten yhteisöjen tuomioistuimen EY 234 artiklan nojalla esitettyjen ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamista koskeva oikeuskäytäntö on lähtökohtaisesti sovellettavissa yhteisöjen tuomioistuimelle EU 35 artiklan nojalla esitettyihin ennakkoratkaisupyyntöihin (ks. erityisesti asia C-467/05, Dell’Orto, tuomio 28.6.2007, Kok. 2007, s. I-5557, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Tästä seuraa, että olettama, jonka mukaan kansallisten tuomioistuinten esittämillä ennakkoratkaisukysymyksillä on merkitystä, voidaan hylätä vain poikkeustapauksissa eli silloin, kun on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä näissä kysymyksissä tarkoitettujen Euroopan unionin oikeuden säännösten ja määräysten tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai kun kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka kun yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin. Yhteisöjen tuomioistuin on muissa tapauksissa lähtökohtaisesti velvollinen vastaamaan sille esitettyihin EU 35 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimien tulkintaa koskeviin ennakkoratkaisukysymyksiin (em. asia Dell'Orto, tuomion 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Kuten tämän tuomion 18–25 kohdasta ilmenee, ennakkoratkaisupyynnössä esitetään pääasian keskeiset tosiseikat sekä sovellettavan kansallisen lainsäädännön välittömästi merkitykselliset säännökset, ja siinä selvitetään ne syyt, joiden vuoksi kansallinen tuomioistuin pyytää puitepäätöksen tulkintaa, sekä se, millä tavoin puitepäätös ja asiassa sovellettava kansallinen lainsäädäntö liittyvät toisiinsa.

33 Toisin kuin Unkarin hallitus väittää, ei ole ilmeistä, että pääasiassa kyseessä oleva ongelma olisi luonteeltaan hypoteettinen, jo siksikin, että on varmaa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on hylännyt Katzin vaatimuksen tulla kuulluksi todistajana pääasiassa, jossa asianomistaja ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, ja on perustellut hylkäämisen sillä, että Unkarin oikeudessa ei nimenomaisesti säädetä tällaisesta oikeudesta tällaisessa tilanteessa.

34 Lisäksi on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ennakkoratkaisumenettelyssä ei ole lausua kansallisten säännösten tulkinnasta eikä antaa ratkaisua siitä, onko kansallinen tuomioistuin tulkinnut näitä säännöksiä oikein (ks. erityisesti EY 234 artiklan osalta asia C-244/06, Dynamic Medien, tuomio 14.2.2008, Kok. 2008, s. I-505, 19 kohta).

35 Ennakkoratkaisupyyntöön on siis vastattava.

36 Sitä vastoin ei ole syytä hyväksyä Katzin vaatimusta siitä, että yhteisöjen tuomioistuin laajentaa esitettyä kysymystä siten, että se tutkii myös, edellytetäänkö puitepäätöksessä, että tietty Unkarin oikeudessa viralliselle syyttäjälle annettu tutkintavalta ulotetaan asianomistajalle, joka ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla.

37 EU 35 artiklan mukaan nimittäin kansallisen tuomioistuimen, ei pääasian asianosaisten, asiana on saattaa ennakkoratkaisupyyntö yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yksin kansallisen tuomioistuimen kuuluu siis päättää yhteisöjen tuomioistuimelle esitettävistä kysymyksistä, eivätkä asianosaiset voi muuttaa niiden sisältöä (ks. em. asia Santesteban Goicoechea, tuomion 46 kohta).

38 Vastaaminen Katzin esittämiin kysymyksiin olisi lisäksi yhteensopimatonta yhteisöjen tuomioistuimelle EU 35 artiklassa annetun tehtävän samoin kuin sen velvollisuuden kanssa, joka yhteisöjen tuomioistuimella on sen takaamiseksi, että jäsenvaltioiden hallituksille ja muille, joita asia koskee, annetaan mahdollisuus esittää huomautuksensa yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti, kun otetaan huomioon se seikka, että tämän viimeksi mainitun määräyksen mukaan ainoastaan ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevat päätökset annetaan tiedoksi asianomaisille tahoille (em. asia Santesteban Goicoechea, tuomion 47 kohta).

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

39 On varmaa, että Katzin tilanteen kaltaisessa tilanteessa oleva henkilö on puitepäätöksen 1 artiklan a alakohdassa tarkoitettu uhri, koska kyseisen säännöksen mukaan uhrilla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, joka on kärsinyt vahinkoa sellaisista teoista tai laiminlyönneistä, jotka ovat vastoin jäsenvaltion rikoslakia.

40 Kuten puitepäätöksen 5 ja 7 artiklasta ilmenee, puitepäätöksessä on kyse uhrin asemasta, toimipa uhri todistajana tai asianosaisena.

41 Missään puitepäätöksen säännöksessä ei pyritä sulkemaan puitepäätöksen soveltamisalan ulkopuolelle tilannetta, jossa uhri ajaa syytettä rikosoikeudenkäynnissä, kuten pääasiassa, virallisen syyttäjän asemesta.

42 Puitepäätöksen johdanto-osan neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että rikosten uhreille on tarjottava suojan korkea taso.

43 Puitepäätöksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava uhreille todellinen ja asianmukainen asema rikosoikeudellisessa järjestelmässään ja tunnustettava uhrin oikeudet ja oikeutetut edut, erityisesti rikosoikeudenkäynnin osalta.

44 Puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään yleisesti, että jäsenvaltioiden on taattava uhrille mahdollisuus tulla kuulluksi oikeudenkäynnin aikana sekä mahdollisuus toimittaa todisteita.

45 Näin ollen on huomattava, että vaikka uhri, joka ajaa syytettä asianomistajana toissijaisen syyteoikeutensa nojalla, voikin vaatia puitepäätöksessä säädetyn kaltaista uhrin asemaa, puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohdassa tai muussa puitepäätöksen säännöksessä ei täsmennetä näyttöä koskevaa järjestelmää, jota sovellettaisiin uhriin rikosoikeudenkäynnin yhteydessä.

46 On siis todettava, että vaikka puitepäätöksessä velvoitetaankin jäsenvaltiot yhtäältä takaamaan uhreille suojan korkea taso sekä todellinen ja asianmukainen asema rikosoikeudellisessa järjestelmässään ja toisaalta tunnustamaan uhrien oikeudet ja oikeutetut edut ja varmistamaan, että uhrit voivat tulla kuulluiksi ja toimittaa todisteita, siinä jätetään kansallisille viranomaisille laaja harkintavalta sen osalta, miten nämä tavoitteet konkreettisesti toteutetaan.

47 On kuitenkin katsottava, että jotta puitepäätöksen 3 artiklan 1 kohta ei menettäisi suurelta osin tehokasta vaikutustaan ja jotta puitepäätöksen 2 artiklan 1 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia ei jätettäisi noudattamatta, kyseiset säännökset edellyttävät joka tapauksessa, että uhri voi antaa todistajanlausunnon rikosoikeudenkäynnissä ja että tällainen lausunto voidaan ottaa huomioon todisteena.

48 On lisättävä, että puitepäätöstä on tulkittava kunnioittaen perusoikeuksia, joista on erityisesti mainittava oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sellaisena kuin se ilmaistaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa (ks. erityisesti asia C-105/03, Pupino, tuomio 16.6.2005, Kok. 2005, s. I-5285, 59 kohta).

49 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä siis on varmistua erityisesti siitä, että todistelumenettely rikosoikeudenkäynnissä ei kokonaisuutena tarkasteltuna ole vastoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa tarkoitettua oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuutta, sellaisena kuin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on sitä tulkinnut (ks. erityisesti asia C-276/01, Steffensen, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. I-3735, 76 kohta ja em. asia Pupino, tuomion 60 kohta).

50 Esitettyyn kysymykseen on siis vastattava, että puitepäätöksen 2 ja 3 artiklaa on tulkittava siten, että niissä ei aseteta kansalliselle tuomioistuimelle velvollisuutta sallia rikoksen uhrin kuuleminen todistajana pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa, jossa asianomistaja ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla. Tällaisen

mahdollisuuden puuttuessa on kuitenkin oltava mahdollista, että uhrin sallitaan antaa todistajanlausunto, joka voidaan ottaa huomioon todisteena.

Oikeudenkäyntikulut

51 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15.3.2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS 2 ja 3 artiklaa on tulkittava siten, että niissä ei aseteta kansalliselle tuomioistuimelle velvollisuutta sallia rikoksen uhrin kuuleminen todistajana pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa, jossa asianomistaja ajaa syytettä toissijaisen syyteoikeutensa nojalla. Tällaisen mahdollisuuden puuttuessa on kuitenkin oltava mahdollista, että uhrin sallitaan antaa todistajanlausunto, joka voidaan ottaa huomioon todisteena.

Allekirjoitukset